

meg, mely után a szegkek beverése történt. Beszédet tartottak *Ottinger Gyula* hitoktató és *Ullrich Gyula*, az intézet derek igazgatója. Odát ez alkalomra *Palógyi Menyhért* tanár írt. Volt ének, szavalás s végül délelben társas-ebéd a Pannonia szállóban.

Tornaünnepély. A *lugosi* gimnázium tornaünnepélye nemcsak jó sikeréről, hanem arról is nevezetes, hogy igen sok jutalmat kaptak a versenyzők. Nemcsak aranyakat és koronákat vágtak zsebre a versenyzők, hanem ezüst érmét, könyveket, tintatartót, ezüst szobrot, aranygyűrűt, ezüst lánczot, arany mellűt, levélpapírost, képes levelezőlap-gyűjtőt, naptárt, tolltartót is kaptak a derek bajnokok. Mindez a város intelligenciájának adakozásából telt ki, a mi bizonyára a legélénkebb érdeklődésről tanuskodik a lugosiak részéről. Hogy azonban még a két trombitásnak egy üveg pezsgő volt a jutalma, az diák szempontból pompás dolog lehet, mi azonban pedagógiai szempontból nem helyeseljük ugyan, de azért az illetőknek egészségükre kívánjuk.

Záró-ünnep. A *lévai* kegyesrendi főgimnázium ifjúsága f. hó 17-én tartotta záró-ünnepét, melynek műsora változatos és érdekesen összeállított volt. Szívesen láttuk a haszontalan és ifjúsági ünnepekre nem való monológok helyett a lapunkban közölt iskolai monológokból *Földes Imre Matura előtt* és *Matura után* című monológjait, melyeket nagy hatással adott elő *Berger Sándor* VIII. o. t. A közönség is szívesebben hallgatja a diák szájából azt, a mi a diákéletre vonatkozik, mint holmi *Orr*, *Légy* stb. féle dolgokat. *Bóna J.* VIII. o. t. szépen szavalta *Poë E.* «Holló»-ját, *Schwarz S.* VII. o. t. a «Rákóczy Rodostón» cz. melodramát ügyesen reprodukálta *Belcsák Sándor* VII. o. t. gyakorlott zongorakisérlete mellett.

Úszás és fürdés. A melegebb napok beálltával megkezdődött fürdőszaisan időszerűvé teszi, hogy az úszásnak és a fürdésnek, ezen elsőrangú testedző sportnak, néhány fontos szabályát föllevenítsük. Fázlódó vagy borzongó testtel hideg fürdőt nem szabad használni, ép azért tévedésen alapul azon felfogás, hogy a felhevült testet vízbemenés előtt le kell hűteni. Leghelyesebb, ha izzadó testtel megyünk a hideg vízbe, megjegyezvén, hogy a test ezen izzadt állapotának természetesnek kell lenni és nem szabad tudófarasztó erős mozgásból származnia. A fürdőbe lassan kell bemenni, az ugrás veszedelmes s a pillanatnyi lehülés igen durván hat a testre. A hideg vízben csak annyi időt töltsünk, a mennyi a test felfrissítésére szükséges. 5—6 percnyi időnél tovább tehát nem tarthat a fürdés. Hideg fürdő után gyorsan fel kell öltözködni, még pedig törülközős nélkül, legfeljebb a levegőnek kitett testrészek: a fej, a nyak, a kézfejek törölnődök meg s felöltözés után mozgást kell végezni, míg a test rendes melegségét visszanyeri. Étkezés után legalább két órai idő eltelte előtt fürödni nem szabad, valamint fürdés után is csak akkor ajánlatos az evés és ivás, ha a test rendes melegét már visszanyerte. A ki a fürdésnél ezen szabályokat megtartja, az dolgát jól végzi és egészségének rendkívüli fontos szolgálatot tesz.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: *Csiszár József.*

Számítási kérdés:

Mily arányban kell 2:30 frtos és 1:80 frtos kévét összekeverni, hogy 1:80 frtos kévét kapjunk?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon folyónak, mely a Rodnai havasokban a Sztol-hegy délkeleti s a Galacz-hegy keleti oldalán ered, s elhagyva hazánkat, hol ömlik a Szeretbe?

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azon várkapitányt, a ki 1556-ig Szigetvár kapitánya volt? I. Ferdinánd 1561-ben a gyulai vár kapitányává tette; a törökök ellen a várat 1566 július 11-től vitézül védte, de a túlerőnek szeptember 1-én engedni kényszerült. A vár feladása után a törökök Belgrádba hurcolták és ott megölték.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. július 5.

A 25. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: $n = 10; u = 93:195$ m. *Földrajzi kérdés:* Bialka patak, a Dunajecbe ömlik. *Képrejtvény:* Haszontalan dolog az élet, ha azt magunknak hasznossá tenni nem iparkodunk.

Helyesen fejtették meg: *Miróczky Árpád*, ifj. *Paksy József*, *Giczey Lajos*, *Zomody József*, *Ember István*, *Grünfeld Ferencz*, *Ditrői Puskás Jenő*, ifj. *Luft József*, *Nagy Árpád*, *Jurenák Géza*, *Kehl József*, *Techet Károly*, *Hensch Arthur*, *Schwarz Gábor*, *Szabó Ferencz*, *Aczél (Adler) testvérek*, *Szabó Lajos*, *Litsék Zoltán*, *Borosnyay Oskár*, *Weiner Hugó*, *Polnitzky Leo*, *Steinschneider Ernő*, *Fortvingler Sándor*.

A kitűzött könyvjutalmat. *Várnay S.:* «*A francia rémuralom története*» (számos képpel) című művet *Giczey Lajos* IV. oszt. gymn. tanuló nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

G. O. Nézzon utána jelen évfolyamunk előbbi számaiban s a Szerkesztői telefonban meg fogja találni a kívánt czimeket. — **P. J.** Pápa. Arany László összes munkáinak ára füzve 3 frt 50 kr., kötve 4 frt 50 kr., kapható a kiadóhivatalban. — **R. S.** Vác. 1. kedden 5-től 7-ig a szerkesztőségben; 2. nem kell levenni. — **B. J.** S.-Sz.-György. 1. Budapesten jelent meg s bármely könyvtárban kapható; 2. dr. V. O. jelenleg a II. ker. főgimnáziumban tanít. — **W. J.** Székesfehérvár és **L. Z.** Lugos. Inauguráljuk tudósítóknak.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélbélyegűjség jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt.

A lap kiadóhivatala **Faludi Zsigmond** előnyösen ismert levélbélyegűzletében VII., *Erzsébet-körut* 28. szám alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

A CSONKA-TORONY.

Annak a régi romdarabnak restaurált képét mutatjuk be olvasóinknak, a mely egy nagy költő érdemeinek köszöni azt, hogy az egész ország ismeri s hogy ócska kövei megújítva, modern külsőt kaptak.

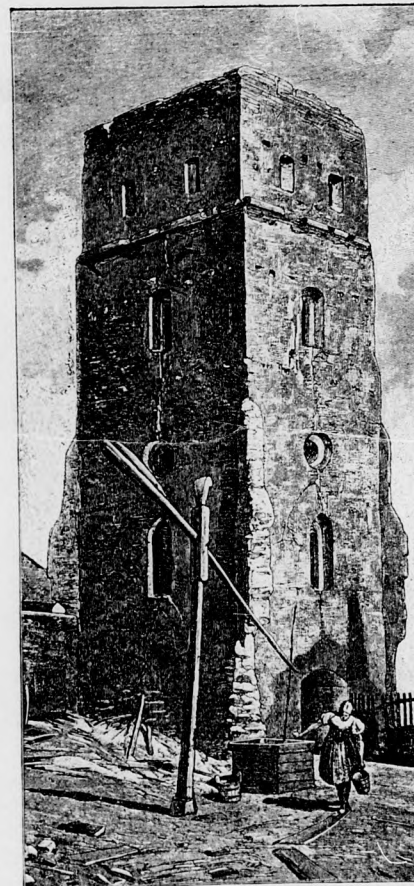
A szalontai csonkatorony az, mely *Toldi* révén lett nevezetessé. A *Toldiak* vára Nagyaludban, a mely a mostani Szalonta területének egy részén lehetett, elpusztult, romjai azonban fennálltak még a XVI. század végén. Az a háromszáz vitéz hajdú, kiket *Boeska* fejedelem 1606-ban az akkor a török és tatár dúlásai után teljesen pusztá, elhagyott és néptelen Szalontára telepített, 1620 körül újra építette a *Toldiak* romba dőlt várát. Ebből az építkezésből maradt fenn tető nélküli állapotban az a hatalmas torony, melyet a nép csonkatoronynak nevezett el.

Először *Petőfi* figyelmét ragadta meg, ki midőn 1847-ben Aranyt meglátogatta, ott időzése alatt megrajzolta a csonkatorony vázlatát is.

Arany halála után, már a következő évben kegyeletes mozgalom indult meg, melynek az volt a célja, hogy Szalontán, hol Aranyt az első költői dicsősége érte, s hova

Arany úgy *Körösről*, mint *Pestről* mindig visszavágyott, Arany-muzeumot rendezzenek be, a hol a költőre vonatkozó ereklye-tárgyakat őrizték. 1885-ben megtörtént az első lépés. A szalontai gimnázium egyik helyiségében megnyílt az Arany-szoba, a melynek részére a költő családja Arany dolgozó-szobájának egész berendezését átengedte. A terv azonban az volt, hogy a csonkatorony legyen az ereklye-gyűjtemény helyisége. E célra az egybegyűlt kegyeletes adományokból megvették a csonkatoronyot az előtte álló házzal együtt, az épületeket helyreállították, hogy az ereklyéket állandóan ott helyezték el.

A torony három emelet magassága s egy-egy helyen egy szoba terül el. A földszint levő helyiségbe az Arany-szobor pályázatra beérkezett szobrok mintái állanak, az első emeleten Arany dolgozó-szobája lesz, a második emeleten Arany emlék-tárgyait, kéziratait, koszorúit, munkáinak különféle kiadásait, stb. helyezik el, a harmadik emelet pedig az u. n. hajdukori muzeum lesz. E fölött még egy zárt erkély van, honnan minden irányban gyönyörű kilátás nyílik a városra és környékére.

A CSONKA-TORONY.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

28

A fiút újra megrohanta a fájdalom, leroskadt apja holttestére és alig tudták megvigasztalni.

Helloch megértette vele, hogy azzal a spanyollal még fog találkozni, s majd lesz módja arra, hogy apja haláláért bosszút vegyen.

Gomo, a mint e szavakat hallotta, fölemelte a fejét, s könyvein keresztül tört a bosszú lángja.

Helloch folytatta a puhatólózást:

— Úgy-e bár, jól megnézted azt az embert?

— Jól megnéztem; sohasem fogom elfelejteni az arcját.

— Meg tudnád nekünk mondani, hogy milyen volt a ruhája? Milyen a termete, hajának a színe, arcának a vonásai...

— Olyan volt, mint a hajósok, az ujjasa és a nadrága is.

— Helyes.

— Kissé magasabb volt, mint maga — mondá Gomo Valdezre mutatva.

— Értem!

— Fekete volt a haja és egészen fekete a szakála is.

— Jorres volt! — kiáltott fel Helloch Jakab.

— Bizonyosan! — tévé hozzá Valdez.

Aztán mindketten azt ajánlották Gomonak, hogy menjen velök.

— Hova? — kérde az ifjú baniva-indiánus.

— A folyóhoz, a Torrida patak torkolatánál várnak reánk a falcáink.

— Falcák? — kérde csodálkozva a fiú.

— Hát te meg apád nem is tudtátok arról semmit, hogy falcák érkeztek az Orinocón?

— Nem. Ha a spanyol nem rontott volna reánk, reggel bizonyosan megláttuk volna, mert oda szoktunk járni halászni.

— Nos fiam, nem volna kedved velünk tartani? — kérde nyájasan Helloch.

— Igen, ha megígérik, hogy találkozom majd azzal az emberrel, a ki apámat megölte...

— Megígérem, hogy apád halálát meg fogjuk torolni...

— Akkor szívesen megyek!

— Siessünk tehát!

Visszafelé vették az útjokat. A meggyilkolt indiánust természetesen nem akarták az erdők vadjainak martalékul ott hagyni. Helloch elhatározta, hogy néhány emberrel vissza fog térni és tisztességesen eltemeti, mint a hogy a keresztény megilleti a tisztességes eltakaritást.

Gomo ügyesen kalauzolta új barátait, s mintegy félóra múlva már a falcáknál voltak.

Helloch és Valdez abban állapodtak meg, hogy Alfonzról és Jorresről egy szót sem szólnak társaiknak. A helyzet nem volt megnyugtató. Az a körülmény, hogy Jorres megtudta, minő czél vezeti Kermor Jeant Santa-Juanába, s hogy ezt Alfonznak, Kermor ezredes halálos ellenségének is el fogja mondani; roppant veszélyessé tette helyzetüket. Előre látható volt, hogy Alfonz

minden áron igyekezni fog ellenségének a gyermekét hatalmába keríteni.

Egyelőre nyugton lehetnek, mert Gomo nyilatkozata szerint a quivas-ok még nincsenek a közelben. Helloch úgy vélekedett, hogy elég lesz, ha csak úgy nagyjában mondja el a történeteket, s legfeljebb érinti, hogy az indiánust Jorres, a szökevény spanyol gyilkolta meg, még pedig azzal a revolverrel, melyet a «Gallinetta»-ról lopott el.

Bezzeg csodálkozott Martial őrmester, Jean és Paterne, midőn Helloch és Valdez bemutatta nekik Gomot, s elmesélte a megállapodás szerint, hogy mi történt. Az indiánus fiút mindenki szeretettel, nyájas részvétellel fogadta. Kivált Jeannenak a jó szíve esett meg a szegény árván.

Mintha maga a Gondviselés intézte volna a dolgot, hogy útjukba vetette Gomot! Jeanne kérdezte tőle, hogy járt-e már a santa-juanai telepen?

— Voltam, igen gyakran mentünk el oda atyámmal.

— Elvezetsz minket is oda?

— Nagyon szívesen... Maga jó, nem olyan gonosz, mint az a spanyol, a ki apámat megölte. Az a nyájaság és jóakarát, melylyel fogadták, nagyon meghatotta Gomot. — A legények ezen közben serényen készülődtek a tábor elkészítésén; utasaink pedig az útra készülődtek. Jean elmondá Gomonak, hogy miért megy Esperante atyához.

A fiú areza nagyon elszomorodott:

— Az apját akarja felkeresni, úgy-e?...

— Atyámat!...

— Meg fogja őt találni, ... de én, ... én nem látom többé az enyémet soha... soha!

Délután Helloch, Paterne, néhány matróz elindultak a temetésre. Velök ment Gomo, s hozzájuk csatlakozott Jean is. Félóra nem telt el, s már ott voltak a tisztáson, hol a pálmafa alatt a megölt indiánus holtteste feküdt.

A matrózok gödröt ástak, s belefektették a halottat. Gomo szíve tépő zokogással búcsúzott el apjától. Felhantolták aztán a hevenyében isott kisdud sirt. Jean és Gomo letérdeltek a hantra — s együtt imádkoztak a halott lelki-üdvösségeért.

Ezzel vége volt a temetésnek.

Visszatértek a táborba, s a mint Martial és Helloch aggaskodva kérdezték Jeannétól: miként győzi az utat, a leány így szólott:

— Most már reménykedem újra!... Ne aggódjék miattam senki!

IX.

A Sierrán keresztül.

Dél előtt tíz órakor Helloch Jakab és társai a Manoir fok mellett ütött táborból elindultak. A legénység többi részét Parchal felügyelete alatt otthagyták a táborban. Az ott maradt legénység — tizenöt ember — el volt készülve arra az esetre, ha a bensülődtek, vagy Alfonz a rablóvezér,

megtámadná, hogy rögtön felülnek a falcákra és San-Fernandóba veszik útjokat.

Helloch remélte, hogy Santa-Juana népsége elegendő erővel rendelkezik arra nézve, hogy bárminemű támadást visszaverjen.

Igy szerbe-számba véve minden eshetőséget, Helloch örömmel vette észre, hogy a helyzet még sem kétségbeejtő. Elvégre Gomo atyja maga is azt mondotta volt Jorresnek, hogy Alfonz bandája még nincs a környéken, így hát az alatt a két nap alatt, míg

a Santa-Juana telepre jutnak, talán kikerülnek a rablók támadását. A misszió mintegy ötven kilométer távolságra volt, ezt az utat két, legfeljebb harmadfél nap alatt megtehetik. Vagyis október 30-dikán elindulván, november 1-jén oda megérkezhetnek.

Az útra kelő kis társaság nyolcz emberből állott. Helloch Jakab és Valdez mentek elül, utánuk Jean és Gomo. (Az utat természetesen a fiatal indiánus mutatta.) Martial és a növénygyűjtő dobozzal felfegyverkezett Paterne mentek utánok, végül két evezőlegény vitte a szükséges holmikat és a négy napra szóló elemozsiát.

Az őserdőkben, melyeken útjuk keresztül vitt, bizvást számíthattak vadra, de Helloch jó előre kijelentette, hogy puskával nem szabad löni, hogy magukat el ne árulják. A mit nyállal lelőhetnek, azzal meg kell elégedniök. A puskákat azonban úgy Helloch, mint Martial és Paterne természetesen magukkal vitték.

Az ég derült volt, s viharhozó felhőnek még csak nyoma sem mutatkozott az égen. A lombos fák árnyékot adtak, s a szellő is mérsékelte a nagy hőséget. A talaj fokozatosan kezdett emelkedni, s léptök alatt zörögött a haraszt. Mocsárra sem bukkantak, s így egy sebesen alárohán

begyi patak, a Torrida kanyargó partja mentén haladva semmi nagyobb akadályra nem akadtak.

A Gomoék elhagyott szalmakunyhóját érintve észak-keletnek vették az útjokat, s ha itt-ott sűrű bozótba tévedtek, valahogy keresztültörtek rajta. Nagyon kényelmes nem volt, no de Helloch és Valdez tőlük telhetőleg egyengették az utat, hogy az utánuk következők ne érezzék az akadályokat. Azt talán mondanunk sem kell, hogy Helloch főleg Jeanra gondolt, midőn az akadályok felre-

hárításán buzgólkodott.

— Sietnünk kell, — mondá — de mégis vigyázzunk, hogy az út nagyon ki ne merítse Jeant.

— Helloch úr, — viszonzá a kedves leány — miattam nem kell aggódni. Nincs már semmi bajom, s igazán győzöm az utat.

— Mégis... mégis, jó lesz, ha nem erőlteti magát, kedves Jean. Engedje, hadd gondoskodjam kegyedről! Gomo meglehetősen kioktatott engem, s most már sejtem, sőt bizonyosra veszem, hogy merre van a hittérítő-telep. Harmadfél napi út az egész, de az sem túlságosan kimerítő, ha ugyan valami kellemetlen akadályra nem bukkanunk. No de attól sem kell félni, mert elegenden va-

gyunk, s gondoskodtunk mindenről.

— Köszönöm az ön jószágát, szívemből köszönöm. Valóban csak koldus szóval fejezhetem ki a hálámat azért a sok szíveségetért, melylyel együttutazásunk óta elhalmoz. Ha elgondolom, hogy miképpen gondoskodott eddig is rólam, be kell látnom, hogy Ön nélkül nagybátyám és én sohasem jutottunk volna célhoz. A jó Isten küldötte Helloch urat!... Pedig tudom, hogy csak San-Fernandóig szándékozott...

— Kötelesség az egész, semmi egyéb!... A hova Kermor ezredes leánya ment, oda kellett

TŐLÜK TELHETŐLEG EGYENGETTÉK AZ ÚTAT.

nekem is mennem. Ez különben így volt megírva a sors könyvében, s mert ez így volt, kegyednek kötelessége szintén, hogy engedelmeskedjék nekem, még pedig föltétlenül! . . .

— Ó de még milyen szívesen! — felelé a fiatal leány.

Dél tájban letelepedtek a Torrido patak partjára, hogy kissé megpihenjenek. Gomo felhasználta az alkalmat, s néhány vad kacását lőtt le nyíllal. Ezeket eltették vacsorára, s ebédre megelégedtek azokkal a hideg ételekkel, a melyeket magukkal hoztak.

Egy óráig tartó pihenés után fölkerekedett a kis karaván és folytatta az útját. Most már észrevehetőleg kezdett a talaj emelkedni, az erdő pedig hova-tovább sűrűbb lett. Mindenütt a patak partján haladtak, s így számos sűrű eserjét és bozótot kikerültek, hol sokkal nehezebb lett volna az előhaladás.

Helloch biztosra vette, hogy a huszonöt kilométernyi utat, melyre számitott, aznap megteszik. (Folyt. köv.)

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára.

11

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

— Már mint nekem? . . . Igaz, igaz! . . . Hát tudod, valami kutya-hülés, a torkom is fáj, az oldalamban is szúrt, köhögtem is; már attól félttem, hogy szárazbetegségbe esem . . .

— Úgy látszik, már jobban vagy? . . .

— Hát igen, . . . jobban vagyok, csak (Gyuszi nem állhatta meg, hogy egy hatalmasat ne ásitson) . . . nem iszol egy kis cognac-ot? Nem rossz, három csillagos.

— Nem iszom.

— Eredj no, még mindig állod a szavadat? . . .

Nini, a kabátodat még nem is vetted le, csak nem akarsz elszaladni? Nem addig van az! Meggyóntatlak, öreg. Schön Náci nem tudott veled boldogulni, pedig az orra is lefagyott, míg kibőjtölt téged az utcán. Szivart vagy cigarettát parancsolsz?

— Tudod, hogy nem szoktam.

— Még mindig a régi vagy!

— Jó az úgy nekem.

— Hogy élsz, mint élsz? Beszélj már! Hogy is jutott eszedbe, hogy pinczelakásba költözzél? Micsoda furesa medikus vagy te. Az öreged talán —

— Szép a szobád, Gyuszi. Szoktál néha zongorázni?

— Néha-néha, ritkán érek reá, a fiúk koptatják mindennap. De ne térj ki a kérdés elől Janesi. Nem vagy jó bőrben, megsoványodtál, agyonölöd magad a tanulással. Az öreged —

— Kérlek, ne beszéljünk erről!

— Mit gondolsz, Janesi, elférne ebben a szobában még egy ágy? — kérde Szentiványi s kezét reá tette a Sólyom János vállára.

— Talán édes apádat várod?

— Nem, ő az «Angol királynő»-nál szokott megszállani, hanem valami hirtelen ötlött az eszembe. A szoba tágas, jó sokat kell érte fizetnem, ki kellene jobban használnom. Te, Janesi, költözz te hozzám, meglásd igen jól megleszünk ketten. No, mit szólasz hozzá?

— Jó fiú vagy, Gyuszi. Szép dolog, hogy erre gondoltál, de nem fogadom el.

— Miért nem?

— Hát, tudod, megvan annak a maga oka. Egyszer majd elmondom neked, most elégedjél meg azzal, hogy nem költözhetem én hozzád. Ne fájjon az se neked, se a többi fiúknak, hogy én pincze-szobában lakom, mikor nekem nem fáj. Én ott megelégedtem és boldog vagyok. Az egyetem termei szépek, világosak, a bonczani laboratórium egészséges helyiség, úgy is ott vagyok egész nap.

Ekkor kopogtatott valaki az ajtón, s Tuzsér Janesi lépett be nagy szuszogva.

— No, lusta, felkeltél? . . . Tegnap szépen ott hagytatok a kávéházban. Nini, ez az úr, mintha ismerős volna! . . . Csakugyan Sólyom János orvosnövendék úr, vagy a mint a külső stáció utcában ismerik, — esztorgályos . . .

A kövér Tuzsér előbb kihüvelyezte óriási testét a prémes gallérú téli kabátból, aztán letörülte szőke bajuszáról a nedvességet, — mert künn javában havazott — s aztán neki esett Sólyom Janesinak. Orlte és sirt is hozzá . . .

— Ide esaltad, Gyuszi, . . . valahára sikerült. Náczinak baraczkot nyomok a fejébe, mert a minap okoskodott, hogy Gyuszi sem boldogul veled, druzsám. Add ide azt a flaskó cognacot Gyuszi, hadd igyam egyet örömben, tudod, csak úgy «könyv nélkül».

Tuzsér felkapta az üveget, s jókat kortyintott belőle. Aztán magyarázgatta:

— Drusza, már én így szoktam.

Néhány perczcel utóbb jöttek a Soltész-fiúk. Szép szál legények voltak, barnák és tüzes szeműek. Nem sokat czeremóniáztak, hanem mindjárt tegezték Janesit, s úgy beszélgettek vele, mintha régi jó barátok lettek volna.

— Ma tiz liternél nem adom alább, fiúk! — kiáltott fel Tuzsér, s a divány közepére ültette Janesit, mert hogy ott van az ő helye.

A szép szoba negyed óra alatt megtelt cigarettá füsttel, a cognacos flaskó pedig hamarosan kiürült.

A banda feje el akarta küldeni Schön Nácit, hogy hozzon Pintértől még egy flaskóval, de Tuzsér erősen tiltakozott ellene.

— Mit csinálók a tiz liter borral, ha már most «leszopom magamat». Te pedig Náci vigyázz magadra, mert reád ugyis szükségem lesz.

A Janesi iránt való tekintetből a Soltész-fiúk nem kártyáztak vacsora előtt, pedig Szentiványinál két-három magyar kártya mindig készletben volt, ha hogy a fiúknak kedvük szottyanna egy kis «blatt»-ra.

A fiúk hét óra tájban kiadták a jelszót: «Az Altmann»-ba, de Janesi nem akart velük menni. Ürügyet keresett, hogy dolga van otthon, hogy a tanárségd várja.

— A dolgot végezd el holnap, a tanárségd pedig várjon a meddig tetszik, most velünk kell jönnöd — mondá Szentiványi. Ma a vendégünk vagy, s ezzel punktum!

Elvitték erővel is.

Altmann bácsi már várta az urakat a konyha mellett levő kis külön szobában, s csak arra kérte, hogy éjfél után ne csapjanak olyan pokoli lármát, mint a multkor, mert a rendőrségnél alig tudta elsimítani a dolgot.

— Ne féljen Altmann bácsi, — vigasztalá Tuzsér — ha tisztességes bort ad, attól éjfél előtt berugunk, s akkor aztán olyan csendesek leszünk, mint a hal a vízben.

— Adná az Isten! — felelé a poczakos Altmann és sietett le a pinczébe hogy jó bort hozzon.

A vidám fiúk mindent elkövettek, hogy vendégük jól mulasson. Schön Náci versenyt ivott Tuzsérral, a vékony technikus éjfélig kibirta, s egyik cigarettát a másik után szivta el, a Soltész-fiúkat erővel kellett észretériteni, hogy pezsgőt ne hozassanak. És mégis olyan furesán érezte magát Sólyom Janesi.

Elgondolta, hogy ezek a fiúk urat játszanak, dobálóznak a pénzzel, s egyiknek-másiknak az apja talán keservesen szedegeti össze, hogy a fiának legyen mindene, a mire szüksége van.

Éjfélkor, midőn Altmann bácsi a koresma külső ajtaját bezárta, s a fiatal uraknak ujlag a szívére kötötte, hogy csendesebben mulassanak . . . épen a tizenkettőt verte a torony órája, Janesi felkelt, s így szólott a fiúkhöz:

— Én haza megyek, fiúk, de ti azért mulassa-

tok tovább, ha kedvetek tartja. Az új esztendő hozzon sok jót nektek, még több jót azoknak, a kik érettetek a távolban aggódnak . . .

Tuzsért e szavak annyira meghatották, hogy zokogva borult a Schön Náci nyakába és mondá:

— Jerünk haza, Náci! . . . Abezug kávéház!

És a fiúk mind haza mentek.

Mindeniket meleg szoba várta, csak a külső stáció-utcai pincze-szobának az ablakain nem engedtek fel a jégvirágok.

XVI. FEJEZET.

5 forint kereset.

Az egyetemi körben nem fordult meg Sólyom János, nem is tudta a módját, hogy hol kell jelentkezni, ha valaki foglalkozást keres.

Egyszer aztán a Szivákné háromkrajczáros újságának a hírdetési között olvasta, hogy «ügyes gyorsíró keres egy regényíró, a kinek fája szeme».

— Ez talán nekem való lesz — gondolta magában — s jelentkezett a lap kiadóhivatalában.

Tömérdek szegény, állást kereső embert talált a szerkesztőség palotájának a kapuja alatt. A faliszekrénybe kitett hirdetési hasábokat olvasgatták, jegyeztettek. A legnagyobb résznek szomorú, csüggeteg volt az arca.

Ezek mind a kenyér gondjával törődnek. Járnak a lármás utcákon, meg-megállanak a hentes és pékboltok előtt: irigykedve néznek a robogó hinfókra, s a burgonya-sütő kofához mennek, hogy két-három krajczáron burgonyát vegyenek, mert ők is megéheznek napjában kétszer-háromszor, s jól esik nekik, ha csak egyszer is jól lakhatnak.

A tegnapi vidám este, a tanulóársak gondtalan élete nem ébresztett Janesiban kellemetlen érzést, nem volt elégedetlen a sorsával, hiszen el volt ő arra készülve, hogy nemesak tanulnia, hanem kenyeret is kell keresnie.

SCHÖN NÁCI VERSENYT IVOTT TUZSÉRRAL.

A kampós orrú, aranykeretű pápaszemes, sovány úr a lap kiadóhivatalában szó nélkül felírta egy szelet papírra, hogy ki az a fájós szemű regényíró, a kinek gyorsíróra van szüksége.

Annyi bizonyos, hogy Sólyom Jancsi nem tanulta nevét az irodalomtörténetben soha, s valószínűleg az utó nemzedék sem fogja tanulni, mert Borbándi György, a «A Károly-kaszárnya titkai», «A két arcú rablókapitány» stb. című regények szerzője nem tartozott soha az előkelő regényírók közé. Az ő műveit titokban hordozzák szét vörös meg sárga borítékú füzetekben, s azok a lágy szívű házmester-kisasszonyok, eselédleányok, a kik olvassák e borzalmas dolgokat, sokszor riadnak fel álmukból, s «tolvaj»-t kiáltanak.

Borbándi György egyébként jól táplált, hizsának induló ember, a ki sötét udvari szobáskájában immár huszonötödik éve «szállítja» a «Kacsák és társa» czégnél a regényeket.

Annyi sötét dologról írt, hogy nem esoda, ha félig belevakult.

A kiadó czég fizet neki minden regényért száz pengő forintot, s a milyen szorgalmas ember Borbándi úr, átlag véve két hónap alatt ír meg egy regényt, kap tehát havonta ötven forintot. Azonkívül szenvedélyes madártenyésztő, s a szobája tele van kalitkával. Bámulatos épen megmaradt minden idege (csupán a szem-idegeit rongálta meg a petroleum-lámpás, no meg az udvari szoba).

Sólyom János épen otthon találta. Egy hatalmas zöld ernyő volt a homlokára szorítva és etette a kanári madarait.

— Ki az? — kiáltotta a kopogtatásra. — Hiába jössz kéziratért, Zsiga, majd a jövő héten, ha íródeákat kapok...

Azt hitte, hogy a szedő-gyerek jött a «Kacsák és társa»-tól regény-kéziratért.

— Boocsánatot kérek, én a kiadóhivatalból jövök, gyorsíró vagyok.

— Á, ... no épen jó!

Borbándi úr visszatette a kanarit a kalitkába: — Menj vissza babuskám, majd adok vizet is...

Úgy, úgy! Mindenek előtt kijelentem, uram, hogy szegény író vagyok, a kiadók átkozott czudarul fizetnek. Ismeri ön a «A Károly-kaszárnya titka» című regényemet?

— Nem olvastam.

— Kár, a regény nagyon kapós. Ha nem nyomtatott volna «Kacsák és társa» belőle tízezer exemplárist, ma három kiadása is lehetne. Ezért nyomorult száz forint... Hát pénz ez? ... Erdemes ezért huszonöt árkuat tele írni? ... Mi?

— Tájékozatlan vagyok az írói dolgokban, uram, — felelé Sólyom János, a kinek méltán feltűnt, hogy leendő princípális panaszszal fogadja.

— De muszáj! ... A szemem egy hete kezd kutyálkodni. A klinikán azzal vizsgált a professzor, hogy megvakulok, ha nem kimélem. Azért van segédre szükségem. Igenis, ön regényíró-segéd lesz, barátom. Tud gyorsan írni?

— Tudok.

— Mert én gyorsan gondolkodom és gyorsan

beszélék. Most Milán királyról írunk. Pompás tárgy, főleg a párisi viselt dolgai érdekesek. Ezért százhusz forintot kérek, alább nem adom, nem adhatom. Húsz forintot abból önnek szántam. Nem lesz sok dolga. Én csak három óráig dolgozom, ön leírja, s otthon lemásolja, másnap a nyomdába küldöm.

— Meddig tart a regény? — kérde Sólyom.

— A míg Milán visszatér Belgrádba.

— Nem úgy értettem, kérem, mennyi idő alatt méltóztatik lediktálni?

— Hat hét azt hiszem, elég lesz. Különbön öszintén szólva, az nem tőlem függ, hanem a «Kacsák és társa» czégtől. Ha ők azt mondják, hogy elég, én egy fejezetben hamar befejezem.

Megállapodtak abban, hogy naponta kétszer jön el Sólyom János. Délelőtt tizenegyől egyig és este nyoleztől kilenczig.

— Esetleg a mit délelőtt diktálok, azt maga délután már elhozhatná.

— Nem lehet, uram, mert dolgom van az egyetemen.

— Micsoda, ön jog —

— Nem, én orvosnövendék vagyok.

— Érdekes, igazán érdekes... Hm, annál jobb, néha meg vagyok akadva azokkal a betegségekkel, melyekbe a regényem hőseit ejtem. Igaz, hogy leggyakrabban megtévelyítöm őket. Azt a doktorok sem tudják kigyógyítani. Hehehe! No, tegyünk egy kis próbát, hadd lássuk, hogy megy az új mesterség, doktor úr.

A szapora beszédű regényíró pipára gyújtott, s egy álló óra hosszáig kotyogott, még pedig szédítő gyorsan. Sólyom János beleizzadt a gyorsírásba. Néha kénytelen volt megállítani a szerzőt, hogy még egyszer mondja el a mondatot. Borbándi a világ minden kincseért sem tudta másodszor is ugyanazt mondani, hanem mondott újat.

— Nem baj az, barátom, ha néhol érthetetlen, annál érdekesebb lesz az olvasóknak, legalább találgtatják, hogy vajjon mit akart mondani Milánnak az osztrák gróf.

Sólyom János csak otthon látta, hogy milyen keserves munkát vállalt magára, mikor másolgatta, s a papír lapok egymásután teltek meg. Azzal nem törődött, hogy milyen sületlenségeket diktált neki Borbándi, ő akár a halálos ítéletet is lemásolta volna, csak hogy éjfél előtt soha sem készült el vele, pedig roppant gyorsan tudott írni.

Az első hét végén Borbándi öt forintot nyomott a doktor úr markába, s kérte tőle a boocsánatot, hogy többet nem adhat. Rádásul felajánlotta neki a barátságot, mert — úgy mond — ő nem szereti a sok hiábavaló czeremóniát.

Sólyom János az öt forintot zsebre dugta. Összeszedte a teleirt lapokat és sietett haza.

Öt forint nyomorúságosan kevés pénz volt azért az ötven órai munkáért, a mivel megszerezte, mert tíz krajczár jutott egy órára, már pedig akár-melyik hordár többet szerez egy órai egészséges lótas-futás után: de Jancsi mégis boldog és megelégedett volt.

XVII. FEJEZET.

Az éhség.

Mikor Borbándi a regényes életű Milán királyt a feleségétől, Natáliától elválasztotta (már tudniillik abban a regényben, melyet pipaszó mellett diktált a doktornak), hát egyszer csak megállott, a pipa kiesett a kezéből, a feje hátra hanyatlott a kopott támlás-szék fájára s azt mondta:

— A regényt jó volna befejezni... befejezni!... Ezek voltak a szegény regényírónak az utolsó

szavai. Nem fogják semmifélekronikában feljegyezni, s valószínűleg azt sem, hogy a «Kacsák és társa» czég mindössze harmincz forint előleget adott a regényre, s a temetésről egyáltalában nem volt hajlandó gondoskodni.

Borbándit eltemette a rendőrség, a bútorait, madarait eladták nyilvános árverésen, s a hivatalos lapban keresték a közeli vagy távoli rokonait, hogy azt a csekély hagyatékot (57 frt 38 kr.) vegyék fel.

Ennyi maradt fölőslég az ingóságaiért befolyt pénzből.

A Milán király regényes történetének folytatására majd keresnek más regényírókat Kacsáék, de Sólyom János második heti keserves munkájáért ki fog fizetni?

Borbándit csak a segédje kísérte ki a temetőbe, holott nem kell szegény agyának ontania azokat a cifra történeteket, melyekből Kacsáék egy emeletes házat építettek a Józsefvárosban.

Sólyom Jánosnak a temetés napján csak tizenkét krajczár volt a zsebében.

Másnap történt, hogy Szentiványi elment a stáció-utcai pincze-szobába, s leült Jancsinak az asztalához.

Úgy van, úgy, az embernek élnie kell és tisztességesen megélni nem könnyű dolog.

Szívákné takarítgatott. (Folytatása következik.)

— Ha minden héten öt forintot szerzek, — tűnődék magában — valóságos tőkepenzes lesz belőlem. Húsz forint havonta!...

Szívákné vásárolta új év óta a petroleumot a maga pénzén, a doktor úr nyilván megfélekedezett róla, de nem baj, csak mind olyan adósai volnának, mint a doktor úr.

— Jó estét, asszonyság! mondá jókedvűen Sólyom, midőn a konyha ajtón belépett... Jerünk, számoljunk le!

— Egy eceppet sem sietős az, édes doktor úr, igazán nem sietős. Talán majd a hónap végén.

— Isten tudja, lesz-e akkor pénzem.

— Ha nem lenne, az sem volna baj.

Szívákné most már tudta, hogy milyen szűk módal él az ő lakója. Nem hogy kevesebbre, de sokkal többre becsülte. Hiszen volna csak ő gazdag, megmutatná, hogy mi a becsület, hogy kell megsegíteni az olyan urat, mint a minő a doktor úr...

Az öt forintból két forint húsz maradt meg Jancsinak, a többit Szívákné tette az almáriom felső fiókjának a szögletébe.

Mióta Sólyom János felcsapott regényíró-segédnek, a laboratóriumból hamarabb ment el. Suhajda úrnak természetesen feltűnt a dolog, de még inkább feltűnt az «első éves»-nek sápadtsága és soványsága.

— Maga rossz színben van, barátom — jegyzé meg egy alkalommal. Keveset alszik, ... nem táplálkozik úgy, a mint kellene.

— Nincsen semmi bajom, asszisztens úr, egy kis írni valóm akadt. Megfizetik, s az embernek élnie kell.

Úgy van, úgy, az embernek élnie kell és tisztességesen megélni nem könnyű dolog.

SÓLYOM JÁNOS ÉPEN OTTHON TALÁLTA.

A MENEKÜLTEK.

A MENEKÜLTEK.

Képüklöz.

A zaklatott menekülés enyhülést talál a szíves vendégszeretet melegénél — ez a tárgya Vágó Pál megragadó festményének.

Előkelő úri nép tért be a paraszt-szobába. Nem szükséges említeni, melyik időben volt az, mikor a családi tüzhelytől el kellett bujdosni, a bizonyos veszélytől futni bizonytalan veszélynek. Ebben az útban nem lehet vendégfogadóknak tartani pihenőt, hanem csak a jószívűséghez fordulni, mint a koldusnak. A menekülő család öt tagból áll; három a gyermek, az egyik még pólyában. Kedves, szép csoport a képen. Csupa gond a szülők arcán, báj is az anyáén, ki csecsemőjét tartja ölében. A két nagyobbacska gyermek idegenkedve nézi az ismeretlen világot, melybe jutottak. Az egyik lányka féltve szorítja magához babáját és van is rá oka, mert a ház legifjabb sarja ugyancsak rávetette szemét, s bizonyára szívesen elcsérné a csepü-ostorért, melyet kezében tart. A menekülő család délből érkezett. A jó falusiak leültették őket az asztal-főhöz, egynél több tányér, egynél több pohár nem jutott, de az a parasztnyecske olyan szíves mosolylyal teszi le épen a párolgó tálát, a gazd-uram is szemmel és kézzel úgy tessékeli, hogy jobb helyre bizony nem térhetek volna a menekülők. A család egész kenyérral siet az asztalhoz. Bizonyosan jut az ebédből az ajtóban álló öregnek is, a ki valószínűleg vezetője a bujdosóknak ezen az ismeretlen vidéken.

Egyik csoportban kimerült finom úri nép gyöngye gyerekekkel; másik csoportban falusi paraszt-család: színleg mily nagy az ellentét köztük, de voltaképp mily benső az a kapocs, mely láthatatlanul egyesíti őket e pillanatban annál a terített asztalnál, ez alatt a barátságos fedél alatt!

EPIGRAMMOK.

Logau nyomán.

I.

Az, hogy gáncolsz hátam mögött,
Úgy a hogy, megjárja,
De hogy szemtől-szembe dicsérsz,
Gazság netovábbja.

II.

A dőreség nagy fájáról
Mindenkinél van egy ág,
Csakhogy van, ki jól elrejti,
S nem tud róla a világ.

MENNYIT NYOM A FÖLD?

A közönséges mérleg semmiképen sem látszott alkalmasnak arra, hogy egy nagyobb tömeg hatását a kisebbre meg lehessen állapítani, a mennyiben a mérleg mindkét serpenyőjére ugyanannyi vonzóerő esik. Ennélfogva egészen új készüléket kellett készíteni, az úgynevezett *forgó-mérleget*, melyet az 1. ábra mutat be. Egy vízszintes FK karon FF finom selyemfonálon függ az *e*-vel jelzett könnyű vízszintes pálcika, melynek végén a *b*-vel jelzett apró ólomgolyók vannak megerősítve. (Ábránkon csak a jobb oldali golyó látható, míg a balsót eltakarja az előtte álló nagy W golyó.) Egy ilyen pálcikának a vízszintes síkban való elforgatására csak rendkívül kicsiny erő szükséges: mert itt nem a súly ellen kell dolgozni, hanem csupán a selyemfonál parányi ellenállását kell legyőzni. Ha most a forgatható kis *b* golyók közelébe a T lapra, két jökora és nehéz tömeget teszünk, a nagy W ólomgolyókat, még pedig különböző helyeken, az egyiket emezek elébe, a másikat mögéje: akkor a W és *b* tömegek esékely vonzása mégis elégséges arra, hogy a forgó-mérleget kihozza egyensúlyából. A mérleg lassacskán a nagy W golyókat felé fog fordulni, míg a csavarodó selyemfonálnak ellenállása a továbbmozgásban meg nem akadályozza: akkor lassan visszafordul és egy-néhány lengés után (melyek mindegyike több másodpercig tart) a kezdetlegestől valamivel különböző helyzetben megállapodik. Az eredeti helyzetből való eltéréstől ki lehet számítani a ható erőt és ebből viszont az előbb jelzett módon azt az erőt, melylyel a W golyók a Földsugárral egyenlő távolságban hatnak, miből aztán könnyen meg lehet határozni a Földnek tömegét és átlagos sűrűségét.

A forgó-mérleget az itt vázolt módon első ízben Cavendish lord (1731—1810) használta 1798-ban. Ez a különös ember, ki mindenféle társas érintkezést félénken kerülvén, a legnagyobb visszavonultságban élt, a kémia történetében egész esomó úttörő munkálatról ismeretes. Ő alkalmazta a 40 évvel előbb feltalált forgó-mérleget a tömegvonzás és a Föld-sűrűség megállapítására. A Föld sűrűségére vonatkozólag azt találta, hogy az 5.45, tehát tetemesen több a Maskelyne értékelésénél és az utána történt kísérletek igazat adtak neki: így tehát teljes bizonyossággal mondhatjuk, hogy a Föld tömegének literje átlag 5 1/2 kilót tartalmaz.

A legújabb kornak finomodott mérőeszközei és mérési módszerei azonban lehetővé és kívánatosá tették, hogy ez a nagyság még élesebb pontossággal derítsék ki; főképp a mérleg lett oly éles precíziós eszközzé, hogy alkalmazása jó eredményt ígért.

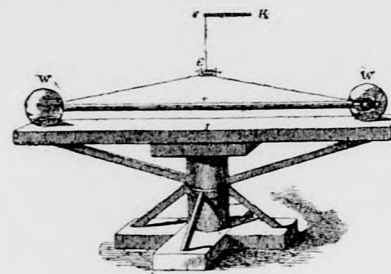
Hogy mily fontos a kérdés megoldása a csillagászat tudományára nézve, az már abból is kitűnik, hogy a Föld tömege azon egység, melynek alapján a Napnak és egyéb csillagoknak tömege meghatározható. E mérések még a miatt is különösen érdekesek, hogy megengedik kiszámítását az úgynevezett *nehézkedési állandó viszonyzatának*, azaz annak az erőnek, melylyel két kilogramm-darab egymásra 1 centiméter távolságot hat. E nagyság mint állandó tényező szerepel a Newton-féle általános tömegvonzási törvényben és értékének pontos tudása alapján lehet aztán a csillagzatok közti erőhatást megállapítani.

Az ezirányú kísérletek közül csak egyről akarunk szólni, mely a legutóbbi időből származik és szerfölött biztos eredményeket szolgáltatott. Alapondolata megkapóan egyszerű. Képzelnék el egy *kettős*

mérleget, azaz olyan mérleget, melynek serpenyőin még egy-egy serpenyő csüng, és pedig két méter hosszú összekötő rúd segítségével. Ha a két felső vagy a két alsó serpenyőre két egyenlő súlyú (pl. egykilós) tömeget helyezünk, akkor a mérleg egyensúlyban marad. Am ha csak az egyik felső és az ennek meg nem felelő egyik alsó serpenyőt terheljük meg, akkor kis különbség mutatkozik, mert a fönt levő kilós-darab távolabb esik a Föld középpontjától és ennek következtében könnyebb, mint az alant levő; de a különbség rendkívül esékely és csak fölöttébb érzékeny mérleg vezethet nyomára.

Ha a felső és alsó serpenyők közé valamely nehezebb tömeget helyezünk, akkor ez vonzóereje által a fölötté levő kilós-darab súlyát növeli, az alatta levő darabét pedig csökkenti. Ha tehát az egyik darab felső, a másik pedig alsó serpenyőn nyugszik, akkor más különbséget mutatnak, mint korábban és ezen különbség az előbbivel összevetve, megengedi, hogy a nehéz tömegek a kilós-darabokra való vonzóerejét kiszámítsuk.

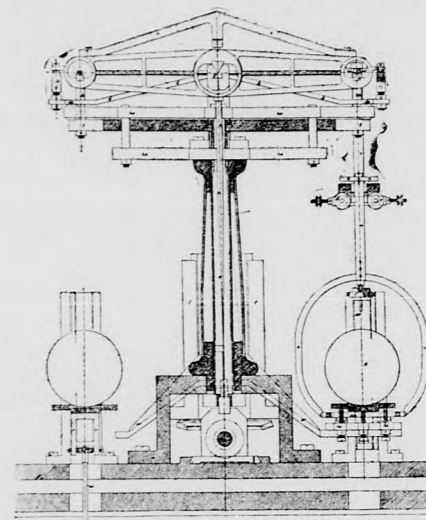
Németországban, Spandauban külön intézetet építettek illyetén mérések eszközésére. 1884-ben kezdtek meg König és Richard az építést és csak 1898-ban terjeszthették a berlini tudományos Akadémia elé a

Cavendish forgó mérlege.

megfigyelésekről és eredményekről szóló kimerítő jelentést. Csodálatosnak tetszik, hogy a munkálatok 13 évnél több időt foglaltak le; ám ha a mérések finomságára és nehéz voltára gondolunk, érthető lesz a dolog. A 3. ábra mutatja azt a *komplikált mérleget*, mely a tehernek százmilliomod részét is csatlakoztatlanul kimutatja, ezért az emelőkarnak még a milliméternek milliomodrészeivel való megváltoztatását is ki kellett zárni, a mi könnyen előfordul, ha a serpenyő egy parányit az élére billen, mi pedig nem is matematikai vonal. A 4-ik ábra a *mérlegelés helyét* tünteti föl, melyet kettős czinkfal óv meg a szemlélő testének melegétől; ezen kívül még egy kettős czinkbádoggalú szekrény körveszi, mely a cémentezett és pléhvél borított talajon áll és az említett nehéz tömeg fundamentomának felső részét, valamint az egész helyet, melyet e tömeg elfoglal, körülveszi. E tömeg egy 100.000 kilogramm nehéz ólomtuskó, melyen keresztül hengeres csatornában ágazódnak szét a mérleg alsó serpenyőit tartó rudak. Ezt az ólomtömeget a porosz hadügyminisztérium adta a spandau ágyuöntő intézetből és épen ez az oka annak, hogy a méréseket Spandauban végezték: mert így megkímélték azt ily roppant tömegnek messziről való szállítását.

A részletmunkák befejezése és a kísérletek végbevitelét után a Föld középsűrűségét nagy pontossággal az 5.505, értékben állapították meg. Ebből már a Föld tömege is levezethető. Térfogata 1.083 billió

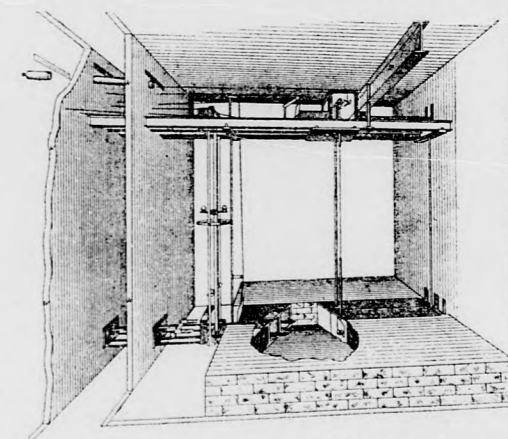
Komplikált mérleg a föld súlyának meghatározására.

köbökölmetert, azaz 1083 trillió köbméter tesz ki. Mivel minden köbméter 1000 liter tartalmaz és a fönti érték szerint átlag minden literben 5.5 kiló tömegmennyiség van, így az egész tömeg 5.956.500 trillió kilót nyom, vagyis majdnem hat quadrillió kilót. Számjegyekkel így írjuk ezt a számot: 5.956.500.000.000.000.000.000.000 kilogramm.

Métermázsakra átszámítva ez majdnem 120.000 trillió mázsát tesz ki.

Képzetet alkotni magunknak erről a szörnyeteg nagyságról semmiképen nem bírunk. Ha a Föld — mint némelyek vélik — meteoroknak lassú összeomlásából származik és ha fölteszszük, hogy másodpercenként egy métermázsas súlyú meteor járult hozzá, akkor 4000 billió esztendő jönne ki, mint a mennyi idő alatt a Föld mostani tömegmennyiségét elérte. Ilyetén szédületes számok mellett megszűnik minden szemléleti törekvés. Annál inkább kell csodálnunk az emberi szellemet, mely egy gondosan elzárt helyen levő mérleg lassú lengéséből és kicsiny eltéréseiből megfoghatatlan nagyságokra képes következtetni, még pedig oly biztossággal, mintha köznapi és kézzel fogható dolgokról volna szó.

Dr. Borchardt B.

Elszigetelt mérlegelhely a föld súlyának meghatározására.

SZARVAS GÁBOR SZOBRA.

Július 2-án leplezte le az orsz. tanáregyesület nevében *Beöthy* Zsolt egyetemi tanár Szarvas Gábornak, a magyar nyelv-fejlesztés bajnokának szobrát.

A szobor, melyet *Jankovics Gyula* fiatal szobrászunk készített, az Akadémia előtt a *Széchenyi* szobor mellett áll.

Az alapzat pátyi mészkőből készült, a mellszobor pedig bronz-öntvény, mely találó hűséggel mutatja a kitünő tudós arcvonásait. A talpazathoz egy szintén bronzöntésű zsenge ifjú leányka alakja simúl, babérágat, a nemzet elismerését nyújtva föl a szobor felé. A leány-alak gyermekies tisztaságával a magyar nyelv tisztaságát jelképezi, melynek oly törhetetlen védelmezője volt Szarvas. A felfogás nemes egyszerűsége s a kivitel gondos finomsága a művész rátermettségének szép bizonyítéka.

Beöthy Zsolt dicsőítő beszédében elmondta a szobor történetét.

Nem egynek, — úgy mond — vagy másnak: mindnyájunknak gondolata volt, hogy nyilvános emlék illetti meg azt, a ki mestereink egyike volt, s az is fog maradni. A halál nem csak életünk elmúlását jelenti, hanem egész életünk tartalmát is élesen megvilágítja. Szarvas Gábor pályájának e gazdag tartalmára emlékeztessen e szobor bennünket, s emlékeztessen mindazokat, a kik utánunk következnek. (E pillan-

natban hullott le a lepel.) Nyelvünk fentartására három helyen kovácsolták a fegyvereket: a császár műhelyében, a költő tollán, és a tudós szobájában.

Itt *Beöthy* a nemzeti küzdelmek hatását vázolta

a magyar nyelv fejlesztésére. Azután így folytatta: Szarvas Gábor fényes és éles szellemével, szívós és törhetetlen kitartásával, izgató és alkotó erejével, készültségének nagyságával visszahódította a magyar nyelv erejét a nemzet köztudatába. Voltak előtte is művelői, mesterei a magyar nyelvnek, de egyetlen egy sem volt, a ki nyelvünk eredetisége, törvényei iránt oly hatalmas áramlatot indított volna, mint Szarvas Gábor. Fél század óta iskoláink lelkébe alig férközött valaki úgy, mint ő. De nemcsak a tudóst ünnepljük benne. Meghajlunk erkölcsi és erős lelkesedése előtt is. Nézetei, állításai lehetnek vitásak. De ha mind megdőlnének is, Szarvas Gábor erkölcsiével mestere marad a magyar tudományok és a magyar tanároknak mindenkor. E szobor legyen bizonyossága annak, hogy megértettük az ő tanításait. A legelső szobor ez, a melyet a középiskolai tanárok tanártársuknak emelnek. Legyen örök, mint az igazság és érzés, a mely állította.

A szép beszédet lelkes éljenzés követte, melynek elhangozásával *Sajó Sándor* tanár szavalta el len-

dületes alkalmi ódáját. A költemény befejező strófáit, a melyben a költő az egy kertben elhelyezett két szobor között von párhuzamot, itt közöljük:

SZARVAS GÁBOR SZOBRA.

Diadalmas lelke leszállt most az érzebe,
Várja őt örömmel ő, a legnagyobb —,
Büszke hódolattal, bátran megy elébe,
Te vagy az örök láng, én részed vagyok.
Ott küzdöttem én is — egymagam egy tábor —,
A te dicsőséges, szent zászlód alatt . . .
A te dicsőséged millió sugarából
Adsz-e, Legnagyobbunk, egy szál sugarat?

S nézd, a szobor mozdul: fényes magasából
Im lehajlik hozzá, kezét fog vele,
S együtt álmódoznak erős magyarságrul,
Fölbuzduló hittel, szent lánggal tele . . .
Óh, e hitnek, lángnak ha csak egy sugára
Megilleti szívünk, el nem vesztetünk.
Soha meg nem dőlhet a magyarság vára,
Ha a hősök lelke együtt küzd velünk!

Magyarság harczeni! szívben egybeforva,
Álljunk ide sorba, mint a katonák,
Nézzünk diadallal, hittel e szoborra,
Nemzeti nyelvünkért így küzdjünk tovább!
És míg koszorúját megfonja a hűla,
Lelke megihlessen híven, igazán,
Zengjen ez a lélek ajkukra szállva,
Igaz magyar szóban az egész hazán!

A nagy tetszést aratott költemény után *Hoffer Károly* főigazgató, királyi tanácsos, mint az Országos Középiskolai Tanáregyesület alelnöke átadta a szobrot *Halmos János* polgármesternek, mint a székes főváros törvényhatósága képviselőjének. A polgármester lelkes szavak kíséretében átvette a szobrot azzal a fogadalommal, hogy gondját fogja viselni, s megőrzi az utókor számára. Az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

Junius havi újdonságok.*

Angol Guyana.

Nemcsak bélyegeit, hanem borítékjait is új értékű vörös felülnyomással látta el. Mellékelt képünk a régi borítékot és rajta levő „Two Cents” feliratot ábrázolja. A boríték bélyegén, mely 1894-ben került forgalomba, e feliratot olvassuk: „Damus petimusque vicissim”. E latin mondat jelentősége: „adunk és viszont kérünk”. Fehér papíron, kék relief (magas) nyomás s rajta az új érték. Ideiglenes levélboríték. 2 Cents vörös felülnyomás 5 Cents értékű kék értékjegy.

* A fenti újdonságok *Faludi Zsigmond* budapesti levélbélyeg-kereskedésében kaphatók.*

Ceylon.

Ujvári barátunk négy új bélyeget küldött hozzánk, melyeknek képeit mellékeljük. A baloldalon levő kis alakú levélbélyeg mintájára adattak ki a 6 Cents és 75 Cents értékek. Az első levélbélyeg s a második csomagok bérmentesítésére van szánva. A 6 Cents színe erős rózsaszín s az érték fekete fehér alapon. A 75 Cents szín szürkésfekete, az érték lilásbarna vonalozott alapon.

Szintén csomagok bérmentesítésére vannak kiadva a 1 $\frac{1}{2}$ és 2 $\frac{1}{4}$ Rupia értékű bélyegek is, és pedig az 1879-ben kiadott 2 $\frac{1}{2}$ Rupia lilavörös bélyeg mintájára, fekete felülnyomással. Színes nyomás, fehér papír. A két kisebb érték viznyomata: korona és C. C, a két nagy érték viznyomata: korona és C. C. Szegélyzetszám: 14. *Levélbélyeg*. 6 Cents erős rózsaszín, fekete érték sima alapon. *Csomagbélyegek*. 75 Cents szürkésfekete, érték lilásbarna vonalozott alapon. 1. Rup. 50 Cents fekete felülnyomás 2 R. 50 Cents szürke bélyegen. 2 Rup. 25 Cents fekete felülnyomás 2 R. 50 Cents sárga bélyegen.

Cuba.

K. György úr, Clevelandban lakó honfitársunk, ki nekünk minden Észak-Amerikában megjelenő újdonságot beküld, mult hó közepéről kelt levelében két új cubai újdonsággal lepett meg. Az egyik egy 10 Cents értékű bélyeg, melylyel express leveleket küldenek szét, másik egy boríték. Mint mellékelt képeink mutatják, mindkettőn rajta van az új név s új érték „Cuba 10. C. de Peso” vagy 2. C. de Peso”. A bélyeg kék, a boríték zöld, s mindkettő új értékjelzése fekete s piros. Színes nyomás, fehér papír, a bélyeg szegélyzetének száma 12. a boríték hosszúsága 161, szélessége 90 milliméter. *Levélbélyeg*. „Cuba 10 Cents de Peso” vörös nyomás 10 Cents értékű kék express levélbélyegen. *Levélboríték*. „Cuba 10 Cents de Peso” fekete nyomás 2 Cents értékű zöld levélborítékon. (Washington fej.)

Ecuador.

B. J. úr, Mexicóban lakó ültetvényes három Ecuador köztársasági bélyeget küldött be. Kivitelük igen szép rézmetszetű. A körzet színes, a közép fekete. Mint *B. úr* írja, e három vezetéses férfiú az Ecuador köztársaságban nagy szerepet játszott. *Torres Varcas* ellenzéki szónok s híres író volt. Szabadságot hirdetett s 1887-ben boszúból agyon ütötték. *Abdon Calderon* tábornok volt, ki több esatában kitüntette magát. Őt is az előb-

binek sorsa érte. Montalvo pedig ma is híres író, kit az elnöki székkal is megkínáltak. Még mintegy 8 új értéket várhatunk e szép és díszes sorozatból. Fehér papír, kétszínű nyomás, szegélyzettszám 13. *Levélbélyegek.* 1. Centavo violaszínű, az arezkép fekete. 2. Centavos, ibolyaszínű, az arezkép fekete. 5 Centavos, erős rózsaszín, az arezkép fekete.

Japán.

A nap birodalmának is van három új bélyege, melyeken az értékjelzésen kívül minden írás

száma 15. A bélyeget B. úr küldte. *Levélbélyeg* 5 Centesimos aczélkék.

Venezuela.

Faludi levélbélyegkereskedő úr küldte be ez új bélyeget, melyen szintén Bolívar balra néző s oválisban nyugvó mellképe látható. Bolívar itt is tábornoki egyenruhában van feltüntetve, dús-gazdag aranygallérral és mellén érdemrendekkel. Fehér papír, színes nyomás, szegélyzettszám 13. *Levélbélyeg.* 10 Centimos vörösbarna.

Zahariás Sándor.

CUBA.

2c. DE PESO

Ecuador.

Ecuador.

Ecuador.

Angol Guyana.

Cuba.

Ceylon.

Venezuela.

Uruguay.

Japán.

Ceylon.

japáni. A bélyegek közepén a japáni czimer látható, körülvéve japáni írással és arabeskekkel. Az értékek alul vannak, jobb és baloldalon. *Levélbélyegek.* 5. Riu, gyöngyszínű. 1 Seu, vörösbarna, 2 Seu, vöröslila.

Uruguay.

A mellékelt kép, mely egy lokomotívot ábrázol, s mely már kétszer változtatott szint, most újra kiadatott. 1895-ben pirosban, 1897-ben zöldben s most aczélkékben került forgalomba. Színes aczélmetaszt mindhárom kiadás. Fehér papír, színes nyomás, igen apró szegélyzettel, melynek

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A mykenei oroszlanoskapu egyik legrégibb emléke az emberiség alkotó tevékenységének. Durván faragott köveit az őskor homályában illesztették össze óriás erejű kezek. A kapu fölé, az oromfalba, durván, nagyvonalú faragott oroszlanpárt helyezték az ősidők művésze. A két oroszlan egy oszlopra kapaszkodik. Törekvésük, feszülő izmaik mintegy a művészet törekvését is mutatja, jelképezi, mely a durva formában az erőt iparkodik nagy nehezen kifejezni. A csonka állati testek a görög szobrászat legrégibb kísérletei közül valók, mikor az anyag ellenállása még dacolt a művész alkotó erejével s tökéletlen eszközeivel. Ez a kapu mégis nagyszerű diadalív, melyen át a görögség művészi tevékenysége világ-hódító körútra indult. A híres kapu legújabb képe a

Nagy Képes Világtörténet 30-ik füzetében jelent meg. A munka 12 kötetben jelenik meg, s Marezali Henrik szerkeszti. A most folyó második kötetet Dr. Gyomlay Gyula írta. Egy kötet ára díszkötésben 8 frt. Füzetenként is megjelen. Minden szombaton 1 füzet, a 30 kr. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság, Budapest, Üllői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Első ibolyák. Ezzel a czímmel adta ki egy kötetben verseit Sörös János késmárki diák. A kötet túlnyomó részét szerelmes zöngemények fogják le, van benne néhány hazafias és emlékköltemény, meg egy csomó népdal a szerzőnek *«Czuczulisták»* című népszimfőjéből. (Nem tudjuk, előadásra került-e.) Sörös János költeményeiről nem mondhatunk sok jót; kevés bennük az eredetiség és sok a reminiscencia: a *«Felhő körül...»* című például teljesen az *«Ez az utca bánat utca, bánatkövel van kirakva»* gondolat variálása. Viszont a szerzőnek dicséretére válik, hogy ügyesen, könnyedén versel és a magyar népdalok hangján beszél. Az *«Első ibolyák»* megjelenését némiképen kedvessé teszi az a körülmény, hogy a szerző tanulóársainak ajánlja elválásuk alkalmából:

Nemsokára int az óra
Búcsúcsókra, búcsúszóra.
Szétmegyünk a nagyvilágba,
Nagyvilágnak zürzajába.

Találkozunk még valaha? ...
Talán igen, talán — soha.
... Fogadjátok úgy e könyvet,
Mint ezernyi búcsúkönyvet.

Szétszóródunk, mint a polyva.
Hogyha szellő szertehordja.
— Fűzzön össze ez az emlék ...
Hisz, ki tudja, láttok-e még?

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Szünnieki utazások. Minden kommentár nélkül adjuk a következő sorokat:

Kedves Szerkesztő Úr! Minden kimért, hideg udvariaskodást mellőzve írom ezt a pár sort a magyar ifjúság egyik önzetlen pártfogójának, őszinte szívvel. Igazán nagy örömmel olvastam a *«Tanulók Lapja»*-ban megjelent *«Szünnieki utazások»* című becses cikljét, mely a hasznost kellemessel egyesítő, gyalogszerű utazást kívánna még egyszer megkedveltetni a puha kényelemhez szokott magyar tanuló ifjúsággal. Sajnos, hogy erre is szólítani kell a nyugtalan vérű fiatalságot, de ha már felszólították, mutassa meg, hogy az elhintett magok fogékony talajba hullottak!

Épen ilyenfajta útunkról tértünk vissza, mikor kezembe veszem a *«T. L.»*-ját s olvasom, olvasom, mintha csak a mi példánk buzdította volna fel ama sorok íróját is. Mert tökéletesen a leírt módon jártuk meg innen Debreczenből a magyar tenger vidékét, a Balatont. Útba ejtettük az ország lelkét, Pestet is, a hol ajánló levelünk révén a muzeum igazgatója ingyen, magyarázóval mutogatgatta meg a Corvinákat, a Széchenyi, Kossuth könyvtárát, a Petőfi, Arany kéziratát. Igazán hálás köszönettel tartozunk e szíves fogadtatásért, mely olyan becses műemlékekkel ismer-tetett meg.

Pestről hajón jutottunk el Dunavescére, mely szülő-helye Petőfi annyi gyönyörű költeményének! Láttuk az öreg Petrovics mészárszékét, mely most is azon

módon görnyed az idő sarka alatt; láttuk azt a helyet, a hol Petőfi egy somfa alatt ülte meg *«Furesa eset»* című genré-jét. Annyi emlék fűződik e kis faluban a nagy költőhöz, hogy nem volna kár, ha a ha a Petőfi-Társaság emléket állítana itt viselt dolgainak, tetteinek megőrzésére. Dunavescéről gyalog zarándokoltunk a Balatonig s bejártuk annak mindkét partját, Siófokot, Balaton-Füredet, Tihanyt. Láttunk, tapasztaltunk 3—4 nap alatt annyit, hogy idehaza 3—4 esztendő alatt sem többet! Nagyon ajánlom azoknak, a kik hajlandók ily kellemesen hasznos tanulmányutakat tenni egynehány jó pártás társaságában. Errefelé a nép is olyan, mint a falat kenyér. Örömmel fogadják a diáknépséget. Papok, tanítók felvilágosítással szolgálnak, segítik a szűkölködőt. S aztán olyan kevésbe kerül! Mi hárman voltunk oda, egyenként 10—10 forintot költöttünk el, innen Debreczentől—Tihanyig, Budapesten keresztül, s onnan megint vissza Debreczenig! Egészséges a levegő; ezt tapasztaltuk mi, alföldiek, kik hegyet csak rajzolva láttunk. Testben, lélekben megújulva, nem elfáradva, hanem felüdülve tértünk haza. Igazán sajnálom, hogy a szerkesztő úr által ajánlott kedvezményeket mi még nem vehettük igénybe, bár anélkül is gyönyörűségesen ment a dolgunk! Bár mennél többen fel-buzdulnának a hívó szóra!

Régi hálás tisztelője *Oláh Gábor.*

Az érettségi vizsgák eredménye a fővárosban. A fővárosban 568 tanuló jelentkezett írásbeli érettségre, a kik közül a szóbelin elbukott 89, vissza lépett 4. A bukottak közül egy tanuló a II. ker. főgimnáziumban az 1883. évi XXX. törvényezikk 27. §. értelmében többé érettségit nem tehet; két hónapra visszavetettek 58, egy évre 30 tanulót. Az eredmény áttekintése az összes intézeteknél a következő:

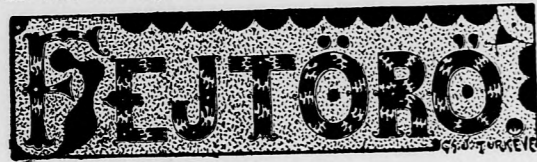
A II. ker. kath. főgimn.: vizsgát tett 60; jelesen 15, jól 11, egyszerűen 26, két hónapra bukott 7, egy évre —
a II. ker. áll. reálisk.: vizsgát tett 36; jelesen 6, jól 6, egyszerűen 20, két hónapra bukott 2, egy évre 1
a IV. ker. kegyes r. gimn.: vizsgát tett 42, jelesen 5, jól 16, egyszerűen 16, két hónapra bukott 3, egy évre 2
a IV. ker. ág. ev. gimn.: vizsgát tett 36, jelesen 9, jól 12, egyszerűen 14, két hónapra bukott 1, egy évre —
a IV. ker. reálisk.: vizsgát tett 38, jelesen 8, jól 14, egyszerűen 14, két hónapra bukott 2, egy évre —
az V. ker. áll. gimn.: vizsgát tett 77, jelesen 8, jól 15, egyszerűen 27, két hónapra bukott 15, egy évre 7
az V. ker. áll. reálisk.: vizsgát tett 67, jelesen 4, jól 21, egyszerűen 30, két hónapra bukott 9, egy évre 3
a VI. ker. áll. reálisk.: vizsgát tett 27, jelesen 6, jól 7, egyszerűen 10, két hónapra bukott 3, egy évre 1
a VII. ker. áll. gimn.: vizsgát tett 111, jelesen 13, jól 21, egyszerűen 55, két hónapra bukott 11, egy évre 11
a VIII. ker. reálisk.: vizsgát tett 35, jelesen 5, jól 11, egyszerűen 17, két hónapra bukott —, egy évre —
a IX. ker. ev. ref. főgimn.: vizsgát tett 29, jelesen 3, jól 5, egyszerűen 14, két hónapra bukott 5, egy évre 2.

A budapesti gyakorló főgimnázium VII. osztályának önképzőköre jun. 18-án tartotta meg évről-évről a következő tárggyal: Imrédy Kálmán ifjúsági elnök megnyitója; Fekete Károly titkár titkári jelentése; Tóth András helyettes pénztáros pénztári jelentése; Guszmann Imre szaválata: Arany: *«Fiamhoz»*; határozatok a nyárra.

A csurgói ref. főgimnázium június 18-án tartotta évről-évről a következő másorral: 1. Rossini: Egyveleg a *«Sevillai borbély»*-ből, előadta az ifjúsági zenekar. 2. Földes Imre: *«Értesítő után»*, szaválata

Gali J. VII. o. tan. 3. «Népdalok», előadta az ifjúsági vegyeskar. 4. Váradi A.: «Az utolsó sor», szav. Klein J. VII. o. t. 5. Becker: «Induló», énekelte az ifjúsági vegyeskar. 6. Jutalomkiosztás Dr. Vida Károly igazgató úr által.

A Trefort-emléktábla leleplezése. A homonnai polg. és felső keresk. iskola Trefort-köre június 29-én leplezte le a Trefort Ágoston volt vallás- és közoktatási miniszter születési házában emelt emléktáblát. Az ünnepély nagyszámú közönség jelenlétében nagy fényvel ment végbe. Kovács József igazgató megnyitja után Kerekes György tanár vázolta Trefort életét s jellemezte működését. Klár Sándor tanuló Szász Károlynak Trefort halálára írt ódáját szavalta. Az Akadémia nevében Ballagi Géza, a Trefort-család képviselőjében Szalay Imre, Homonna város nevében Cseley Gusztáv koszorúzta meg az emléktáblát, Nemes Lajos királyi tanfelügyelő Wlassics miniszter nevében köszönetet mondott a Trefort-körnek kegyeletes tettéért. Az ünnepély kezdetén és végén a tanulóság énekára Ugray Lajos tanár vezetése mellett a Hymnust és Szózatot énekelte el. A város nemzeti színű zászlókkal volt fellebogozva.

Jelige: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csiszár József.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. július 12.

A 26. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A test három másodperczig esett, a torony 147 m. magas. **Képrejtvény:** Híres város az Alföldön Kecskemét.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Bohrandt Lajos, Sebők Dezső, Popper Miklós, Herczeg Dezső, Sattler Rezső, Ditrői Puskás Jenő, Morvay Imre, Kokits Mihály, Rodowicz Vilmos, Gyárfás Gyula, Niegreis János, Wendörfer Imre, Kehi József, Novák János, Bundsich János, Joannovits György, Schwarz Gábor, Pichler Ágost, Staud Gábor, Biró Endre, Tenner Pál, Koszorús Kálmán, Buzáth Jenő, Tronner Rezső, Koch Nándor, Pláger Leó, Bierbauer János, Ember István, Fortvingler Sándor, Farmasy Antal, Péter Károly, Klein István, Tájber Oszkár, Stark Géza, Goldmann Arthur, Techet Károly, Laban Antal, Géczy Géza, Dada András, Banny Teophil, Laufer Ödön és Rezső, Krepelka Ferencz, Pálfalvai Horváth Dezső, Bagoly Sándor, Windt Lajos, Hartmann Gaston lovag, Valentényi Gáspár, ifj. Izsák Gyula, Zsögöd Lajos, Kelemen Imre, Szabó Ferencz, Szabó József, Steinschneider Ernő, Giczey Lajos, Erődi Tihamér, Strasser József, Horváth István, Pártos Viktor, Roth Ottó, Hübner János, Hirschmann Sándor, Halász Sándor, Grünfeld Ferencz, Takács Gyula, Zimmermann testvérek, Glósz Ödön, Krafka Boreza, Fiedler Kálmán, Seherz Alfréd, Dragovits István, Szeremley Cs. Lóránd,

Hiller Jenő, Jakabb Gyula, Becker Ferencz, Singer Gyula, Nagy Árpád, Névedi Botka Andor, Lechner Gedeon, Borosnyay Oszkár, Berente István, Steiner Izidor, Vécei Ferencz, Teesz Lajos, Weisz Hugó, Kuna László, Antony Gyula, Vadas Zoltán, Haresa János, Bauer József, Engel László, Luspay Sándor.

A kitézött könyvjutalmat, *Kane a sarkutazó* című művet Sattler Rezső főgim. VI. o. tanuló nyerte el Kaposvárott.

SZERKESZTŐI TELEFON.

A «Magyar Bélyeggyűjtő» üzenetei.

Többeknek. Azon levélbeli kérdésekre, melyekre a feleletet egyenesen kívánják, nagyon szívesen válaszolok, csak a válaszára kérek egy drb 5 kr. bélyeget mellékelni. Czimem: «Zakariás Sándor bankhivatalnok, Kassa, Fő-utca 4.» — **Szegedi gyűjtő.** Nekem is vannak ritkább «Guatemalám». Leginkább a felül nyomatokkal ellátott «ideiglenes» (provisionális) kiadásokat gyűjtöm. Ezekből van néhány másodpéldányom, melyeket más országbeliekkel együtt szívesen beküldhetek kiválasztás végett, csak teljes címét tudassa velem. — **Kolozsvári gimnázista.** 1. Ne szégyenkezzék barátai előtt azért, mert szenvedélyes bélyeggyűjtő. Az nem sport, hanem ma már tudomány. Meglett férfiak gyűjtenek, kik dicsőségnek tartják, ha szép gyűjteménynek tulajdonosai. 2. 2000 darab szép szám, s ha, mint nekem írja, leginkább a 60—70-es évek elejéről valók, úgy gyűjteménye értékes. Hogy mily értéket képvisel, azt látatlanra nem becsülhetem meg, de 800—1200 frotot megér, ha nincsenek hamisítványai. — **Szenvedélyes gyűjtő.** Bpest. 1. Kíváncsi, hogy mióta gyűjtök? Kerek «15» év óta. 2. Olvassa el a «többeknek» szóló üzenetemet. 3. A hamisítványokról egy *künn* fejezetben fogunk beszélni s egyáltalán a bélyeggyűjtés minden ágát s módját fogjuk tárgyalni, csak tessék türelemmel lenni. 4. E kérdésére azt válaszolom, a mit «*Sub auspiciis*»-nek választottam. — **Brassói előtizedő.** 1. Rosszul fogja fel a dolgot, ha azt hiszi, hogy külföldön nem szedik rá. Ellenkezőleg, ottan élnek vissza a bizalommal. Vannak előkelő firmák, hol ilyesmi nem fordul elő, de soh'se küldje pénzét külföldre, mert van Pesten több megbízható kereskedés, honnan szükségletét olcsóbban fedezheti. 2. Senf testvérek lipsei czég is ad ki egy igen jó német árjegyzéket, miért venné meg a Gibbonét, mely drágább, de ugyan-azt adja, mit Senfék. 3. Olvassa el «többeknek» szóló üzenetemet. — **Kassai diák.** A helgolandi bélyegek ma már igen drágák. Utánzataikat olcsón kaphatja bármelyik bélyegkereskedésben. Sajnálom, ha a szaklappal nincsen megelégedve, pártolja, mert az első magyar szaklap. Köszönet, hogy közleményeinkért a T. L. más ifjaknak is ajánlja s hogy a «Magyar Bélyeggyűjtő» mindenképen megnyerte tetszését. Miután Kassán lakik, látogasson el hozzám, mindennap otthon vagyok délután 3—5 óráig. Szívesen fogom magamnál látni. — **Sub auspiciis regis.** Olyan magyar árjegyzék, minőt Ön kíván, eddig még nem jelent meg. Vegye meg a Senf testvérekét, mely ugyan *úmetül* van írva, de minden tekintetben megfelel kívánalmainak. Ennek új kiadása, mely az *összes* postai értékjegyeket magában foglalja, sőt árak is utánuk áll, 1899—90-ra, a vakációban fog megjelenni. Jó hasznát veheti a cserélésnél is. Könnyen megérthető stílusban van írva s ára egy kötetben 1 f 30 kr., két kötetben 1 f 80 kr. A kért bélyegeket megveheti Faludi Z. budapesti bélyegkereskedőnél következő árakon: Malto: 4 1/2 penze = 35 kr., 5 penze = 42 kr., 2 1/2 schill. = 2 f 40 kr., 10 schill. = 7 f 50 kr. Peru 2. Cent = 15 kr. s a két San Marino ára együtt 15 kr. A postaköltség a megrendelőt terheli. A kért lapra előfizethet július 1-től 1 f 100 fttal, de rendelje meg 2 f 100 fttal az egész évfolyamot. Fél évfolyamnak alig van valami értéke, minthogy közleményei hiányosak lehetnek s az egész kötet esonkán marad.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 f 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 f 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 f 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

A STILUS FEJLESZTÉSE.

(b) A magyar írástudás ügyét aktuálissá tette az az érdekes harc, a melyet Tóth Béla indított néhány hét előtt.

A magyar nyelvnek ez a művésze rámutatott arra a szomorú állapotra, hogy hazánk intelligens, művelt közönsége milyen gyengén tud bánni a tollal. Gyenge stílus, erőtlén nyelv — ezek jellemzik általában a nagyközönséget.

Szomorú de igaz, hogy olyan emberek, a kik életük tetemes részét tanulással, szellemi munkában töltötték el, a kik 12—16 évig éltek az iskola falai között, nem tudnak tökéletesen írni magyarul, az anyatejjel együtt szívott édes magyar nyelven.

Ezzel a fájdalmas jelenséggel érdemes, szükséges foglalkoznunk. Keressük első sorban, mi ennek oka s ha ezt megleltük, talán rájövünk az orvosságára is.

Kétségtelen, hogy a mint az ember magát a betűvetést is nagynehezen tudja megtanulni felnőtt korában: hasonlóképp a tökéletes, a szép és egyéni stílus fokozatos fejlesztése is a fogékony, serdülő korra vár.

A ki eleinte semmi ügyet nem vet rá, akárhogy fejezi ki gondolatait, az később sem tud tetszetősen, szabatosan írni, annak sohasem lesz jó stílusa. És hogy ezt az iskolai évek alatt elsajátítsa, az nagyrészt magától a tanulóól függ. Mert hiabavaló a magyar nyelv és irodalom tanárainak buzgósága, a melylyel a rengeteg írásbeli dolgot javítják, hiabavalók az elméleti útbaigazítások is: jó stílusra ezzel még nem lehet szert tenni.

Ahhoz a tanulónak egész odaadása, ambíciója kell. De vajjon hol vagyunk ebben a tekintetben? A stílusra, a kifejezés szépségeire az ifjúság többsége nem fordít kellő gondot, nem méltatja azt fontosságához képest.

Nem akarjuk ezzel azt állítani, hogy ez alól nincs kivétel. Hiszen hála a magyarok Istenének, minden iskolában, minden önképzőkör kebelében akad jó esomé diák, a ki ügyesen, csinosan ír a

tehetség és gyakorlat hatásánál fogva. De hányan vannak ezzel szemben azok, a kik összetennék a kezüket és a fejüket törnék, ha a tegnapi tornaversenyéről, vagy pedig a Pali gyerek mult heti beszekundázásáról kellene 10 sort írni; hányszor mártanák a tintába megrágot tollszárukat, hogy aztán valami gyámoltalan munkával álljanak elő, melyben a kifejezések bágyadtak, se izük, se színük, ötletnek, a szerző egyéniségének nyoma sincs.

Hát ezen a bajon nem lehetne segíteni? Dehogy nem, csak szilárd akarat, szorgalom, ambíció kell hozzá. Mert arra, hogy valaki művésze legyen a nyelvnek, születni kell; de azt szilárd meggyőződéssel merem állítani, hogy a gondolatok esinos, formás, eleven kifejezésére minden értelmes felsőbb tanuló képes, ha megvan benne a jóakarát.

Mi szükséges hát ehhez? Legelőször is olvasnunk kell olyan költői műveket, melyek a nemzeti irodalom legbecsesebb művei, a melyeknek keresztül csillog a nemzeti szellem, melyeknek nyelve ragyogó, kristálytisza. De az Arany, Petőfi, Jókai s többi klasszikusainkon kívül olvasnunk kell a nép lelkének egyszerű, hamisítatlan magyaros izü megnyilatkozásait: a népmeséket, balladákat, dalokat. Ezeknek nagy, igen nagy hatása van a stílus fejlődésére. A másik a gyakorlat, lelkiismeretes, buzgó gyakorlat. De ne felejtjük el, hogy a stílus-nevelést nem elbeszélések, tanulmányok, önálló dolgok írásán kell kezdeni, sokkal inkább vezet a célhoz: fordítás idegen nyelvekből.

Azt mondhatná valaki, hogy épen a fordítások útján szaporodik el gombamódra a sok idegen-szertűség.

Igaz, de ez is olyan, mint a többi orvosság, akkor öl, akkor ártalmas, ha helytelenül használják. Igaz, hogy a hevenyszert, gondatlan fordításban sereggestül tanyáznak a mindenféle *izmusok* kártevő bacillusai, úgyde éppen az a virtus, hogy ezeknek a magyar fordító kiméletlenül útját szegje. Ha a fordítás lelkiismeretes, annak megbecsülhetetlen hatása van a stílusra.